

کیمیسان

«اربعین» یا «چهل» عددی آسمانی است و گویا در این ششمار، رمز و رازهای نهفته است که ما را یاری فهمیدش نیست.

اربعین از رازهای هستی، خصوصیت عدد چهل و اسرار نهفته در آن رای ما روشن نیست. در این نوشتار که از نشریه پاسدار اسلام شماره ۴۱۷–۴۱۸ انتخاب شده، به مناسبت اربعین شهادت امام حسین (ع» برخی از مهم‌ترین موارد و مصادیق کاربرد این واژه ارزشمند که در فرهنگ اسلامی به مناسبت‌های گوناگون از آن یاد شده و گاهی پیامهای اخلاقی و دستورهای الهی با آن همراه شده است را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

ارزش والای عدد چهل در آموزه‌های اسلامی

برخی اعداد، بار معنایی خاصی دارند و تأکید بر اعداد در آموزه‌های دینی به جهت غرض و مقصود خاصی است که در آن

افراد سعادتمند و کسانی که به دنبال خوشبختی و کمال هستند تا سن چهل‌سالگی در اعمال و رفتارشان نشانه‌های اصلاح پیدا می‌شود؛ اما اگر تا سن چهل‌سالگی تغییراتی در رفتارهای زشت و ناپسند آنان ایجاد نشود، بعد از آن اصلاح آنان مشکل خواهد بود.

استخراج می‌کنند؛ یعنی احادیث، دلیل و مستند حکم فقهای هستند.

رهبران معصوم» «برای گسترش سخنانشان که تفسیر آیات قرآن بود تلاشی خستگی‌ناپذیر داشتند؛ آنان، شاگردان برجسته‌ای را تربیت می‌کردند برای تبلیغ و ترویج دین به سرزمین‌های اسلامی می‌فرستادند. همچنین برای آنکه رهنمودهای خاندان رسالت از پادها نرود، مردم را به حفظ و نگارش حدیث تشویق می‌کردند. در این باره، روایات فراوانی از منابع شیعه و سنی آمده است؛ به عنوان نمونه، تنها به سه روایت درباره حفظ «چهل حدیث» که بر آن بسیار تأکید شده است، اشاره می‌کنیم.

پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «هر کس از اُمت من چهل حدیث که مردم در امور دینشان به آن نیازمندند حفظ کند، خداوند در روز قیامت، او را در صف فقهایان و دانشمندان محشور می‌کند.»^(۱) پیامبر اسلام به امام علی (ع) سفارش کرد و فرمود: «ای علی! هر کس از اُمت من چهل حدیث برای رضای خدا و توشه آخرتش

عسکری اسامیور کریمی

حفظ کند، خداوند او را در روز قیامت با پیامبران و صدیقین و شهیدان و صالحان محشور می‌کند و ایشان چه زیا همراهانی هستند.»^(۲) همچنین امام صادق(ع) فرمودند: «کسی که از من، چهل حدیث از احادیث مسأ را درباره حلال و حرام حفظ کند، خداوند در روز قیامت او را در حالی برمی‌انگیزد که ققیه و عالم باشد و به پدر و مادر خود نیکی می‌کند و این نیکی را تا رسیدن به رشد کامل خود و رسیدن به چهل سالگی ادامه می‌دهند؛ آن‌گاه در چهل سالگی دعا می‌کنند و از خداوند توفیق می‌طلبند تا در سفارش کردیم؛ مادرش را رنج و سختی او را تحمل کرد؛ دوران حاملگی و دوران شیرخواری او بر روی هم سی ماه بود تا اینکه رشد کرد و اندامش استوار گردید تا اینکه به چهل سالگی رسید. پس آن پشنت سر گذارن چهل سال از دوران عمر آگفت: پروردگار! بسر دلم بیفتن تا بر نعمت‌هایی که به من و پدر و مادرم داده‌ای سیاس گویم و من را به کاری که سبب رضای توست، موفق بدار و فرزندانم را صالح گردان. خداوند! من به سوسی تو بازگشتم و از تسلیم‌شدگان دستورهای تو هستم.»^(۳)

در این آیه شریفه، حالت‌های روحی و عرفانی انسان را پس از «اربعین» بیان می‌کند یعنی ای انسان! تو در بازار چهل‌ساله کالای عمر را بسان ارزنده‌ترین سرمایه، قدر ندانستی؛ به ویژه دوران جوانی‌ات را که با لوح غریزه‌های توانایی همراه بود و گاه انسان را چون بر کاهی اسیر تندباد هوس‌ها می‌کرد پشنت سر گذاشتی‌ات و اکنون

اربعین

واژه «اربعین» (چهل) چهار بار در قرآن کریم آمده است؛ از جمله در سوره بقره آیه ۵۱: «و اِبه یادآورید! آن هنگام را که با موسی چهل شب (روز) وعده گذاشتیم که به مناجات پردازد. هنگامی که به میعادگاه رفت و از رَئِیز به پایان رسید و برگشت، دید که منحرف گشته‌اید و پس از آن گوساله‌پرستی پیش گرفته‌اید (گوساله‌ای که سامری آن را ساخته بود و معبودان کرده بود) و بر خود ستمگر شده‌اید، (چون برای خدا شریک ساختید)». این وعده چهل شب بوده است.

این داستان در سوره اعراف آیه ۱۴۲ به صورت مفصل‌تر آمده است: «و ما با موسی سی شب وعده گذاشتیم، سپس آن را با ده شب دیگری تکمیل کردیم، به این ترتیب، میعاد پروردگار آش را اوا چهل شب تمام شد و موسی به برادرش هارون گفت: جانشین من در میان قوم باشد و آنها را اصلاح نما! و از روش مفسدان پیروی کن.»

در پس پرده‌های این دو آیه شریفه، ارتباط «اربعین» با زمان امتحان و آزمون آمیخته شده است و مهم‌تر از آن، ارتباط اربعین با پاک شدن روح حضرت موسی (ع) و توان دریافت کتاب و الواح مطرح است. چهل شب و روز ملاقات می‌خواهد تا حضرت موسی(ع) لایق دریافت کتاب شود.

قرآن کریم در سوره مائده نیز به گوشه‌ای از زندگی مبارزاتی و جهاد پیکرِ حضرت موسی (ع) اشاره می‌فرماید. وی از قوم بنی‌اسرائیل خواست تا با ستمگرانی که در سرزمین مقدس فلسطین ساکن هستند و آن سرزمین پاک را با رفتارهای ناشایست خود آلوده ساخته‌اند، به جهاد برخیزند، ولی آنان به حضرت موسی (ع) گفتند: «تا آن در مکان باشند، هرگز کار نشویم، پس تو چون پردگارت با آنها بجنگیدی، ما این‌جا خواهیم نشست.»^(۱) در چنین شرایطی حضرت موسی(ع) «و خود و برادرش را تنها دید». خداوند کبیر مخالفت‌های آنان را این‌گونه بیان کرد: «فَإِنَّمَا مَخْرَجُهُمْ لَئَلَّيْهُمْ اِزْمِینَ سَنَسَهُ لَیَّتِیْنِیْ فِی الْاَرْضِ فَلَا تَأْسَ»

بخشی از آداب معاشرت در اسلام به چگونگی همشینی با همسایگان اختصاص دارد. پیامبراسلام(ص) به منظور سالم‌سازی و ایجاد روحیه اعتماد و اطمینان به یکدیگر و همچنین تقویت وحدت و انس و الفت در جامعه اسلامی درباره حدود همسایگی و رعایت حقوق آنان می‌فرماید: «تا چهل خانه از چهار سوی منزل یک مسلمان، از رویه‌رو، پشت سر، از سمت راست و از سمت چپ، همسایه یک مسلمان به شمار می‌آید.»

غُلِّ الْقَوْمِ الْفَاقِیْنِ؛ چون با فرمان خداوند نادمه گرفتن مقام و به شهر را بر آنان حرام کرد و آنان باید تا چهل سال در بیابان‌ها سرگردان باشند.»^(۲)

زمینه‌های ارشادی در برابر فرمان خداوند و نادیده گرفتن مقام نبوت و تفرقاتی، از گناهان بسیار بزرگ بود که از روح سرکش آنان سر ششم می‌گرفت و می‌بایست هرچه سریع‌تر جازای بیمار این جمع درمان می‌شد. نسخهای که برای درمان دردها داده شد، باید از دو جهت مورد توجه قرار گیرد: یکی داروی درد است که همان سرگردانی در بیابان‌ها و گرفتار شدن و نبود امکانات است. «و یتوبین فی الارض» و دیگری، طول زمان درمان است. قرآن کریم، طول درمان این درد را چهل سال مسخن کرده است: «اربعین سنه» ازاین‌رو، باید دانست که مدت پالایش جان‌ها و

بی‌گمان خوشبختی هدف اساسی و اصلی در زندگی بشر است. از این رو تمام تلاش و همت خویش را مبدول این معنا کرده تا به دو مولفه اصلی آن یعنی آرامش و آسایش دست یابد. از آن‌جا که انسان موجودی مرکب از جان و تن یا روح و جسم است، هر بخشی از وجود انسانی خواسته‌ها و نیازهایی دارد که باید برآورده شود.

از این‌رو جان و روان آدمی یعنی همان روح و نفس بشر، گرایش به آرامش دارد که نیاز و خواسته اصلی آن است و جسم وی نیز نیازمند آسایش می‌باشد. البته دغدغه اصلی بشر دستنیایی به آرامش و

آسایش پایا و ماناست؛ ولی از آن‌جا که دنیا نمی‌تواند این خوشبختی را به بشر بدهد، در جست‌وجوی آرامش و آسایش پایدارتر می‌رود و می‌کوشد تا با شناسایی علل و عوامل ایجادیی آن، به هدف خویش برسد.

معارفMaarefkayhan@Kayhan.ir

در نتیجه سن چهل سالگی لزوم کمال و اتمام حجت می‌باشد که در این سن است که به فرموده امام صادق (ع)، «خدای متعال به دو ملک رقیب و عتید که موکل بر اعمال و کردار انسان هستند وحی می‌فرستد که من تحقیق به بندام عمر کافی جهت کسب معرفت و بلوغ عقلی عنایت کردم، از این پس دیگر او در کردار و اعمالش رها و آزاد نیست، بر او سخت‌گیرید و هر آنچه از او سر می‌زند کم یا بسیار دقیقاً ثبت و ضبط کنید.»^(۱)

از **چهل روز اخلاصی در عمل**
شریعت انسان‌ساز اسلام برای خودسازی و خودپایی انسان، برنامه‌ها و طرح‌های فراوانی دارد که از رهگذر آن برنامه‌ها، حرکت فرد و جامعه را بر محور معیارهای الهی که با فطرت انسان هماهنگ است، تنظیم می‌کند و راه رشد او را تا صعود به قله والای انسانیت هوار می‌سازد.

اعمال عبادی اسلام اعم از واجب یا مستحب که در سازندگی انسان نقشی بنیادی دارند، آن‌گاه مؤثر خواهند بود که با اخلاص انجام گیرد. عملی را خدایی گویند که «قربةً الی الله» و بدون هیچ‌گونه دلویی از درون انسان بچشود و غیرخدا در آن تأثیری نداشته باشد. چنان‌که قرآن کریم می‌فرماید: «وَمَا أَرْأِیَ إِلَّا لَیْتَنُودُوا اللهَ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ» امر نیشنند، مگر اینکه با اخلاص کامل بر اساس ضوابط دین اسلام، خدا را پرستش کنند.»^(۱)

هر گاه انسان، چهل روز خود را برای خدا خالصی گرداند، چشمه‌های برکت، نور و حکمت از زرقای جاش می‌جوشد و روده‌های زلال دلبشه جریان می‌یابد و از آبشار زبان بر دامن دل‌ها می‌ریزد.

امام باقر(ع) فرمودند: «بنده‌ای که در مسیر ایمان به خداوند، چهل روز خویش را خالص گذراند، خداوند او را در شمار اهلان در دنیا قرار می‌دهد و به دردها و درمان‌ها گشای می‌سازد و حکمت و دانش را در دلش ثابت می‌کند و زبانش را در تبلیغ و ترویج آن حکمت وامی‌دارد.»^(۲)

امام رضا(ع) به نقل از پیامبر اسلام(ص) فرمودند: «هیچ بنده‌ای چهل روز اعمال خود را خالصانه به درگاه حضرت حق انجام نمی‌دهد، مگر اینکه خداوند متعال چشمه‌سارهای حکمت را از قلب او به زبانش جاری می‌سازد.»^(۳)

دعا و نیایش همانند اسلحه‌ای است که با آن باید به جنگ وابستگی یافت. بی‌گمان این سلاح، مخصوص انبیا و اولیا است و قیابی است که بر قامت رسای مؤمنان راست می‌یابد. امام رضا(ع) به یاران و نزدیکانش می‌فرمود: «هر شما یاد سلاح پیامبران؛ پرسیده شد: سلاح پیامبران چیست؟ فرمود: دعا و نیایش.»^(۴)

در نیایش باید توجه داشت که رسیدن به خواسته‌ها شرایطی دارد. انسان باید از شرایط هر چه بیشتر به قله عشقی که معشوق بر آن نزدیک شود.

خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: «وَعُوْیَ اسْتَجِبْ لَکُمْ؛

از پیشوایان معصوم(ع) روایات بسیاری در این‌باره نقل شده است. حتی در بعضی از احادیث، میزان اثر یک گناه مشخص شده است. از روایات اسلامی استفاده می‌شود که آثار گناهانی که انسان مرکب می‌شود تا چهل روز در روح و روان او باقی است. پیامبر اکرم(ص) در سفارش خود به امام علی(ع) «شراپخواه همانند پسر پست است. ای علی! خداوند نماز شراپخواه را تا چهل روز نمی‌پذیرد. هر کس اگر او در این چهل روز بمیرد، کافر از دنیا رفته است.»^(۱)

در روایتی به همین مضمون از امام صادق(ع) آمده است: «لا تقبل صلاة شارب الخمر اربعین یوما الا ان یتوب» کسی که از شراب و مسکرات حرام استفاده کند تا چهل روز نمازش پذیرفته نمی‌شود، مگر اینکه حقیقتاً توبه کند.»^(۲)

اینکه گفته می‌شود نماز چنین فردی پذیرفته نیست، به این علت است که روح او قابلیت درک و استعداد دریافت فیوضات روحانی و معنوی را ن دست می‌دهد.

هشدار به چهل ساله‌ا

در منبع اسلامی از پیامبر اکرم(ص) روایت شده که فرمودند: «به درستی که خدا را ملکی است که در هر شب به زمین نزول می‌کند، پس در میان مردم دنیا فریاد می‌زند و آنها را نندا می‌کند ای کسانی که بیست سال از عمر شما می‌گذشت، جدیت و کوشش کنید و ای کسانی که سی سال از عمر شما گذشته زندگانی دنیا شما را مغرور نکند و ای کسانی که چهلمین بهار عمر خود را سپری می‌کنید برای ملاقات با پروردگارتان چه چیزی آماده کرده‌اید او چه پاسخی دارید؟»^(۳)

در روایات آمده است: «هنگامی که شخصی به سن چهل برسد و به سوی خدا برگشت نکند، شیطان پشمالی او را مسح کند و گویند پدرم فلانی تو باد که دیگر رستگار نخواهی شد!»^(۴)

حقوق همسایگان

یکی از گروه‌های اجتماعی که به دلیل نزدیکی مکانی، بیشترین رابطه را با یکدیگر دارند همسایگان هستند. شیوه‌های برخورد و چگونگی رفتار آنان با یکدیگر می‌تواند در کارهای خیر بسیار سازنده و در جهت منافع بسیار ویرانگر باشد. بخشی از آداب معاشرت در اسلام به چگونگی همشینی با همسایگان اختصاص دارد. پیامبراسلام(ص) به منظور سالم‌سازی و ایجاد روحیه اعتماد و اطمینان به یکدیگر و همچنین تقویت وحدت و انس و الفت در جامعه اسلامی درباره حدود همسایگی و رعایت حقوق آنان می‌فرماید: «تا چهل خانه از چهار سوی منزل یک مسلمان، از رویه‌رو، پشت سر، از سمت راست و از سمت چپ، همسایه یک مسلمان به شمار می‌آید.»^(۱)

پیامبر(ص) ضمن بیان این پیام حکیمانه، به حضرت امام علی(ع) و سلمان و ابوذر و مقداد دستور داد که در میان مسلمانان ندا دهند که ای مردمان این حدود همسایگی است. کسانی که با همسایگانشان از شر و آزار آنان در امان نیستند، ایمان ندارند.»^(۲) در کلامی دیگر فرمودند: «هر کس همسایه‌اش را

بسیاری از گناهان، بر پذیرفته شدن عبادت‌ها و توابع‌ها اثر منفی می‌گذارند و همه زحمت‌ها را به آتشی می‌کشند؛ به‌سان آتشی که به خرمن افتد و حاصل دسترنج کشاورزان را در اندک زمانی نابود سازد. از همین رو، در آموزه‌های اسلامی، پرهیز از گناهان، بهتر از انجام به نیکی‌ها معرفی شده است.

اذیت کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می‌کند و جایگاهی دوزخ است که بد جایگاهی است.»^(۳) حضرت امام سجاد(ع) هم در رساله معروف حقوق، حق همسایه را در ردیف حقوقی همانند حق خدا، حق پیشوا، حق نماز، حق معلم، حق فرزند و حق پدر و مادر قرار داده است.

چهل نایب زبور (پارن امام زمان(ع))

روزی که نامیدی بر جان تمام آدمیان حاکم شود و آن‌گاه که انسان از همه مکتب‌های مادی سرخورده گردد و آمادگی خود را برای پذیرش مصلح جهانی اعلام کند، نور امید، سیاهی و گمراهی‌ها را می‌شکافد و با ظهور موعود جهانی، نقطه عطفی در زندگی بشر رخ می‌دهد.

هنگام ظهور قائم آل محمد(ص)، برکت‌ها و عنایت‌های فراوانی شامل حال دوستان و یاوران آن حضرت خواهد شد. از جمله اینکه هر کدام از یاران آن حضرت به اندازه «چهل مرد» قدرت و توان پیدا می‌کند. امام سجاد(ع) فرمودند: «آن‌گاه که قائم مای قیام کند، خداوند سستی و ضعف را از شیعیان ما می‌برد و دل‌هایشان را بسنان پاره‌های آهن می‌گرداند و قدرت هر یک از مردان آنها را به‌اندازه «چهل مرد» بالا می‌برد و آنان حکمفرمایان و بزرگان روی زمین خواهند شد.»^(۴)

هشدار به متحرکان

کسانی که مواد غذایی و مالیات ضروری مردم را انبار کنند و به فروش نرسانند تا در فرصت‌های مناسب قیمت آن را بالا ببرند، متحرکان ناپهیده می‌شوند.

در اسلام، چهلان صنوع و متحرک با شدت‌بیر تعبیرها تنبیه شده است، چنان‌که پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «بوی بهشت از فاصله پانصد سالال راه استشمام می‌شود، ولی آن بوی برای انسان متحرک حرام است.»^(۱)

همچنین آن حضرت فرمودند: «کار بنده در هنگام ملاقات خدا در نظر من بهتر است از کسی که مواد غذایی مردم را چهل روز احتکار کند باشد.»^(۲)

امام صادق(ع) فرمودند: «فرزوانی کالاه، چهل روز و در کمبود نعمت، همه روز نگه داشتن کالا احتکار خواهد بود و نگه‌دارنده بیش از چهل روز فراوانی و بیش از سه روز در کمبود، ملعون شمرده می‌شود.»^(۳)

هشدار به متحرکان

۱-بحارالانوار، ج ۱۶، ص ۷۸، به نقل از همان، ص ۲۳- ۲۴، ۳-مانده، ۲۴- ۲۶، ۴-انقطاع، ۱۵- ۱۵۲-بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۵۳-۱۵۸-وسائلالشیعه، ج ۲، ص ۹۴-تذکره، ج ۱، ص ۲۲۵-۲۲۶-بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۵۴، ۵-۹-بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۵۴، فصل صدوق، ص ۵۴۲، ج ۱۸-۱۸-انقطاع، ۱۷-تفسیر نمونه، ج ۱۲، ذیل تفسیر آیه ۱۵ احقاق، ۱۰- خصال صدوق، ۱۱-سبأ، ۱۲-تفسیر مفسر، ج ۱۲، ص ۲۵۳، ۱۳-تفسیر، ۱۲-احوال، ۱۲-۱۲-احوال، ۱۲، ج ۲، ص ۱۳- ۱۴-عین‌الابرار، ج ۱، ص ۷۴، ج ۲۳۱، ۱۴-احوال، ۱۲، ج ۳، ص ۴۶۸، ج ۱۰- فخر، ۱۰- ۱۶-احوال، کالی، ج ۳، ص ۹۰، ج ۱۷- ۱۲-بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۸۹، ۱۳-بحارالشیعه، ج ۴، باب ۴۵، کشف‌الغطاء، ج ۲، ص ۲۴۶، ۱۹-احوال، کالی، ج ۲، کتاب‌العباده، باب‌الاجتماع فی الدعاء، ص ۴۸۷، ۲۰-غررالحکم، ص ۱۲، ۲۱-احوال، ص ۷۷۲، ج ۲، فصل الموعی فی حق، ۲۲-استنصار، ج ۲، ص ۴۴۳، ۲۳-استنصارکبوالل، ج ۱، ص ۱۷، ج ۲۳- ۲۴-سفینةالکبوالل، ج ۱، ص ۱۲، ج ۲۳- ۲۵-احوال، کالی، ج ۳، ص ۶۶۹- ۲۶-استنصارکبوالل، ج ۲، ص ۴۲۱، ۲۷-بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۴۰، ۲۸-سفینةالبحار، ج ۱، مده، حکمر، ۲۹-من‌الایحیةرافقه، ج ۱، ص ۱۵۸، ۳۰-وسائلالشیعه، ج ۱، ص ۳۱۲، ۳۱-بحارالانوار، ج ۴، ص ۲۰۷.

بسیاری از گناهان، بر پذیرفته شدن عبادت‌ها و توابع‌اثر منفی می‌گذارند و همه زحمت‌ها را به آتشی می‌کشند؛ به‌سان آتشی که به خرمن افتد و حاصل دسترنج کشاورزان را در اندک زمانی نابود سازد. از همین‌رو، در آموزه‌های اسلامی، پرهیز از گناهان، بهتر از پرداختن به نیکی‌ها معرفی شده است. حضرت علی(ع) فرمود: «پرهیز از خطاها در طریق سعادت، بهتر از انجام دادن نیکی‌کار هاست.»^(۱)

علل و عوامل آرامش و آسایش در همین زندگی دنیوی بسیار متعدد و متنوع است. از جمله می‌توان به آرامشی اشاره کرد که در کنار همسر به دست می‌آید و یا آرامشی که با نماز و عبادت ایجاد می‌شود. اینها برخی از علل و عوامل آرامشی هستند که در آیات قرآن به آن اشاره شده است. البته برخی از مردم آرامش را در امور و جاهایی دنبال می‌کنند که هرگز نمی‌تواند آن را تحقق بخشد. اشتباه در تطبیق و خطا در انتخاب عامل و علت آرامش‌بخش، سبب می‌شود که انسان به هدف خود نرسد. این بدان معنا خواهد بود که گرایش به خوشبختی در سایه آرامش و آسایش، امری فطری و طبیعی بشر است و هر کس به طور طبیعی خداوند دستنیایی به آن می‌باشد، ولی بسیاری از مردم در شناخت و بسا ایجاد علل و عوامل خوشبختی راه به خطا و اشتباه می‌برند.

به عنوان نمونه، برخی گمان می‌برند که می‌توان آرامش را در مواد مخدر و مسکری یافت که قتل را زائل و تیات می‌کند و هوشیاری و بیداری را از انسان سلب می‌نماید. چنین آرامشی اگر از طریق این مواد مخدیری ایجاد شود، نه تنها مقطعی و گذراست بلکه به دنبال پایان تأثیرگذاری ماده سرکروا و یا تخدیرکننده، فشار مضاعف و درد و رنج دوچندان پدید می‌آید که عرصه را بر شخص

مرتضی حسنی

صفحه ۶

پنج‌شنبه ۹ شهریور ۱۴۰۲

۱۴ صفر ۱۴۴۵ – شماره ۲۳۳۸۶

چراغ راه

افزایش رزق و طول عمر با صله رحم
قال الامام الحسین(ع): «من سره ان ینسا فی اجله و یزاد فی رزقه، فیصل رحمه».

امام حسین(ع) فرمود: کسی که خرسند می‌شود اجلش به تأخیر افتد و رزقش زیاد شود (دوست دارد که چنین شود) پس صله رحم انجام دهد.^(۱)

۱- بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۹۱

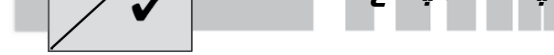
حکایت خوبان

سخنرانی امام حسین(ع)
هنگام خروج از مکه
امام زین‌العابدین(ع) فرمود: امام حسین(ع) در هنگام خروج از مکه برای یارانش سخنرانی کرد و فرمود: ای مردم! قلاده مرگ برای فرزندان آدم، چونان گردنبند بر گردن دختر جوان است (احتمی است)، و اشتیاق فراوانی به دیدار گشتگان دارم، چونان اشتیاق یعقوب به یوسف و برادرش... خشنودی خدا، خشنودی خانواده ما است. بر بالای او پردباریم تا پادش بردباران را به ما ببخشد. حرم و خاندان پیامبر(ص) از او جدا نیستند، و اعضای آن، هرگز از هم جدا نمی‌شوند، و آنان در بهشت برین، جمع می‌شوند و دیدگان او (پیامبر(ص)) به آنان روشن می‌گردد، و وعده خدا درباره آنان تحقق می‌یابد. هان! هر کس آمده است جان خود را در راه ما بدهد، ما با همسفر شوم. من «ن‌شاهاله» فردا حرکت می‌کنم.»^(۱)

۱- تسبیرالمعطال، جعفرابن احمد ابن عبدالسلام، ص ۱۹۹

پرسش و پاسخ

اهل‌البیت در قرآن(۲)
پرسش:
اهل‌البیت در قرآن کریم شامل چه کسانی می‌شود، و از چه جایگاه و مقامی برخوردارند؟
پاسخ:

در بخش نخست پاسخ به این سوال به مباحثی همچون: جایگاه اهل‌البیت، واژه اهل‌البیت در قرآن و نکات کلیدی در آیه تطهیر پرداختیم.

اینک در بخش پایانی دنباله مطلب را پی‌می‌گیریم
مصادق اهل‌البیت

درباره مصداق اهل‌البیت اختلاف نظر است. ۱- گروهی مصداق حقیقی آن را پیامبر(ص) و علی و فاطمه و حسن و حسین (علیهم‌السلام) می‌دانند.

۲- گروهی همسران پیامبر(ص) را مصداق اهل‌البیت می‌دانند ۳- گروهی دیگر بنی‌هاشم را مصداق اهل‌البیت و آیه تطهیر می‌دانند ۴- گروهی دیگر آن اسلام را مصداق اهل‌البیت و آیه تطهیر می‌دانند (اهل‌بیت در آیه تطهیر، علامه سید جعفر مرتضی، ص ۲)

چرا اهل‌البیت شامل همسران پیامبر(ص) نمی‌شود؟

اگر چه در کتاب‌های لغت، کلمه اهل‌البیت به معنای اهل خانواده اعم از پدر، مادر، فرزند و... در فرصت‌های مناسب قیمت آن را بالا ببرند، متحرکان ناپهیده می‌شوند.
در اسلام، چهلان صنوع و متحرک با شدت‌بیر تعبیرها تنبیه شده است، چنان‌که پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «بوی بهشت از فاصله پانصد سالال راه استشمام می‌شود، ولی آن بوی برای انسان متحرک حرام است.»^(۱)
همچنین آن حضرت فرمودند: «کار بنده در هنگام ملاقات خدا در نظر من بهتر است از کسی که مواد غذایی مردم را چهل روز احتکار کند باشد.»^(۲)
امام صادق(ع) فرمودند: «فرزوانی کالاه، چهل روز و در کمبود نعمت، همه روز نگه داشتن کالا احتکار خواهد بود و نگه‌دارنده بیش از چهل روز فراوانی و بیش از سه روز در کمبود، ملعون شمرده می‌شود.»^(۳)
هشدار به متحرکان
کسانی که مواد غذایی و مالیات ضروری مردم را انبار کنند و به فروش نرسانند تا در فرصت‌های مناسب قیمت آن را بالا ببرند، متحرکان ناپهیده می‌شوند.
در اسلام، چهلان صنوع و متحرک با شدت‌بیر تعبیرها تنبیه شده است، چنان‌که پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «بوی بهشت از فاصله پانصد سالال راه استشمام می‌شود، ولی آن بوی برای انسان متحرک حرام است.»^(۱)
همچنین آن حضرت فرمودند: «کار بنده در هنگام ملاقات خدا در نظر من بهتر است از کسی که مواد غذایی مردم را چهل روز احتکار کند باشد.»^(۲)
امام صادق(ع) فرمودند: «فرزوانی کالاه، چهل روز و در کمبود نعمت، همه روز نگه داشتن کالا احتکار خواهد بود و نگه‌دارنده بیش از چهل روز فراوانی و بیش از سه روز در کمبود، ملعون شمرده می‌شود.»^(۳)

طبق این حدیث، پیامبراسلام(ص) عبا بر سر پنج تن (پیامبر(ص)، علی، فاطمه، حسن و حسین (علیهم‌السلام) افتدند و اسلمه را که قصد ورود به آن را داشت، منع نمود و این جمله را فرمود: خدا! ایشان اهل‌بیت من می‌باشند، پروردگار! هر گونه پلیدی را از آنها دورساز (اهل بیت در کتاب و سنت، محمدی ری شهری، ج ۱، ص ۳۵) بنابراین روایات بسیاری تأکید دارد که مقصود از اهل‌البیت در آیه تطهیر، اهل کساء هستند، این روایات از طریق شیعه و اهل سنت، به طور متواتر نقل شده است. محقق کرکی می‌گوید: «گذشته از روایات شیعه که از شمار بیرون است، این مسئله به تواتر رسیده و مفید یقین می‌باشد. کدام روایت در سنت از این روایت محکم‌تر است که روایات اهل سنت و رجال شیعه امامیه، پیروان حقیقت که یاران خاص و خالص اهل‌بیت می‌باشند، بر نقل آن اتفاق نظر دارند، و اگر قرار باشد که از آن سنت آن را رد کنند هیچ روایتی در سنت باقی نمی‌ماند مگر اینکه مردود خواهد شد(نفحات الاالات، ص ۸۵)

بنابراین مفسران در شمول آیه تطهیر بر اهل کساء اجماع دارند. اختلاف در این است که آیا همسران پیامبر(ص) هم در آن داخل هستند یا نه؟ به مرحوم علامه طباطبایی در (تفسیر المیزان، ج ۱۶، ص ۱۶، ص ۱۳) می‌نویسند: «این روایات فراوان است و هر هفتاد حدیث افزون می‌شود، روایاتی که در این باره از طریق اهل سنت آمده است بر روایاتی که از این دست از طریق شیعه رسیده افزونی دارد. اهل سنت آن را از طرق فراوان از: اسمعله، عایشه، ابوسعید خدری، سعدبان ابی وقاص و ائله این‌اسع، ابوالحمر، ابن عباس، ثوبان غلام پیامبر(ص) عبدالله ابن جعفر، علی و حسن ابوالعلی(علیهم‌السلام) روایت کرده‌اند، که نزدیک به چهل حدیث افزون می‌شود، بعضی در برخی جهادهای نوعی پیگیری است و منابع و حدیث ضعیف می‌شود، و بعضی در برخی شکل مقاومت و بی‌اثر کردن حملات را دارد.»^(۱)

اگر ملت‌ی مسلمان روحش، روح جهاد باشد،مدرع باشند به این درغ الهی،و اگر این سیر الهی را همواره در دست داشته باشند،بگر ضربتی بر آنها کارگر نخواهد افتاد...
ظاهراً علی(ع) از آن جهت جهاد راه می‌برد سیر تشبیه کرده و هم به زره که برخی جهادهای نوعی پیگیری است و منابع و حدیث ضعیف می‌شود، و بعضی در برخی شکل مقاومت و بی‌اثر کردن حملات را دارد.»^(۱)

سلوک عارفانه

جهاد، زره نفوذ ناپذیر خدا

علی(ع) می‌فرماید: جهاد زره نفوذناپذیر خدا و سپر مطمئن الهی است. اگر ملت‌ی مسلمان روحش، روح جهاد باشد،مدرع باشند به این درغ الهی،و اگر این سیر الهی را همواره در دست داشته باشند،بگر ضربتی بر آنها کارگر نخواهد افتاد...
ظاهراً علی(ع) از آن جهت جهاد راه می‌برد سیر تشبیه کرده و هم به زره که برخی جهادهای نوعی پیگیری است و منابع و حدیث ضعیف می‌شود، و بعضی در برخی شکل مقاومت و بی‌اثر کردن حملات را دارد.»^(۱)

۱- نهضت حسینی، شهید مرتضی مطهری(ع)، بینش مطهر، ص ۱۵۶
صفحه معارف روز های: یک‌شنبه، یک‌شنبه و پنج‌شنبه منتشر می‌شود
تلفن‌های مستقیم: ۰۲۳۹۴۱۹۹۱-۰۳۵۲۰۲۲۲۱- Maarefkayhan@Kayhan.ir